

SFÂNTUL NICODIM DE LA TISMANA

Docu-drame și mituri istorice
evocate de Silvan Theodorescu,
însoțite de consemnări din presă

INTEGRAL

Sumar

**O figură excepțională din vremea
întemeierii monahismului valah / 7**

**Creștinismul răsăritean după Marea Schismă
de la răsăpântia dintre milenii / 9**

**Aromân, sârb, grec, macedo-bulgar, nepot
al valaho-cumanului Basarab I –
o ascendență complicată / 13**

**Vocația de ctitor de mănăstiri.
Bonus: 193 tone de aur ascunse de ruși
și... Arsenie Boca / 25**

**Darul tămăduirii, transformarea fripturii
de purcel în păstrăv și alte minuni ale Cuviosului
Nicodim. Puterea rugăciunii Sfântului / 43**

**Căile vieții monahale la românii din Evul Mediu
și revelația isihasmului –
găsirea „liniștii” interioare / 53**

**Sfântul Nicodim și întemeierea
bisericii românești neatârinate / 61**

**Puterea credinței sau cum poate fi convertit
un rege maghiar la ortodoxie / 81**

**De strajă la hotarul
dintre ortodoxie și catolicism / 85**

Lămuriri bibliografice / 105

O figură excepțională din vremea întemeierii monahismului valah

Sfântul Nicodim de la Tismana (1320, Prilep-26 decembrie 1406, Tismana) a fost un arhimandrit, care, fără a fi român din naștere, a fost întemeietorul legendar al Mănăstirilor Vodița și Tismana din Oltenia și Vișina pe Valea Jiului. Pentru tot ce a făcut pentru ortodoxism și neamul românesc este considerat ocrotitorul Olteniei.

Nicodim și-a primit numele de monah la Mănăstirea Hilandar de la Muntele Athos, unde a ajuns în fruntea obștei. A făcut parte din delegația care în anul 1375 a mediat la Constantinopol ridicarea anatemei asupra Patriarhiei sârbești, misiune îndeplinită cu un succes așa de mare, că a fost numit arhimandrit de către Patriarhul Filotei.

Urmându-și chemarea, în anul 1369 a traversat Dunărea înot în dreptul orașului Ursa (azi Orșova), și a întemeiat prima sa mănăstire, Vodița. Totuși, consideră că nu și-a

Libris.ro

îndeplinit chemarea, ca urmare continuă căutările și găsește un loc pe care îl consideră ideal, unde în 1377 începe zidirea Mănăstirii Tismana.

Spre sfârșitul vieții s-a retras la Mănăstirea Prislop, unde a caligrafiat un Tetravanghel, considerat cea mai veche carte datată din Țara Românească.

„Numeroase amănunte din viața și activitatea sfântului Nicodim nu ne sunt cunoscute, dar măreția persoanei lui l-a impus în conștiința și dragostea poporului român, nu numai ca reorganizator al vieții monahale după modelul de la sfântul Munte Athos, ctitor de biserici și mănăstiri, talentat miniaturist, ci și ca *sfânt*, mare făcător de minuni”, scrie prof. dr. Emilian Popescu în prefața unei lucrări dedicate cucernicului monah medieval din epoca domnitorului valah Mircea cel Bătrân.

Creștinismul răsăritean după Marea Schismă de la răspântia dintre milenii

Marea Schismă din 1054 a marcat momentul dureroasei sciziuni din interiorul creștinismului, care ulterior (circa 1500) a condus la constituirea a două mari ramuri – vestică (catolică) și estică (ortodoxă). În secolele următoare, între Biserici a urmat o luptă pentru supremație, întreținută de unii dintre conducătorii din ambele tabere, marcată nu arareori de excese. În secolul al XIV-lea, în Banatul de Severin, adică la frontiera dintre Ungaria, Serbia și Țara Românească, aveau loc lupte susținute și de cele două Biserici. Neagu Djuvara, afirmă că, spre deosebire de majoritatea populației din Țara Românească, de credință ortodoxă, domnitorii Basarab I și fiul său, Nicolae Alexandru, erau catolici, afirmație combătută în cartea *Neamul întemeietor al lui Basarabă*. Împiedicarea expansiunii spre est a influenței Bisericii Romano-Catolice necesita reafirmarea

Libris.ro
respect pentru camera și cărți

credinței ortodoxe, inclusiv prin întemeierea de mănăstiri. Acestea erau totodată școlile unde se formau funcționarii cancelariilor domnești dar și locuri de refugiu fortificate, în caz de invazii.

Convențional, anul în care s-a petrecut Schisma este 1054, deși tensiunile datau de multă vreme între creștinătatea latină și cea greacă. Principalele cauze rezidă în disputele asupra autorității papale și inserării clauzei *Filioque* în *Crezul de la Niceea*, deși au existat și cauze minore, cum ar fi disputele legate de jurisdicția asupra anumitor regiuni, sau de alte practici liturgice. Teologii ortodocși considerau că Duhul Sfânt purcede numai de la Dumnezeu Tatăl, în vreme ce învățații catolici consideră că Sfântul Duh purcede de la Tatăl și de la Fiul.

Încă de la începuturi, Biserica a acordat un statut special unor episcopi, numiți patriarhi: episcopul Romei, episcopul Alexandriei și episcopul Antiohiei. Lor li s-au alăturat episcopul Constantinopolului și episcopul Ierusalimului, confirmați în cadrul Conciliului din Calcedon din 451. Patriarhii erau superiori celorlalți episcopi ai bisericii. În timp ce Constantinopolul se baza în solicitarea unei poziții mai înalte pe argumentul că era „Noua Romă”, patriarhul Romei considera că el, ca succesor al Sfântului Petru, primul dintre apostoli, trebuia să aibă întâietate.

Dezbinarea Imperiului Roman a contribuit și ea la dezbinarea din sânul Bisericii. Teodosie cel Mare, care a murit în anul 395, a fost ultimul împărat care a domnit peste un Imperiu Roman unit; după moartea sa, teritoriul a fost împărțit în două jumătăți, estică și vestică, fiecare având propriul împărat. La sfârșitul secolului al V-lea, Imperiul